

تاریخچه مرکبات:

پرورش مرکبات در جنوب چین و هندوچین به‌ویژه جنوب ویتنام از 2400 سال پیش از میلاد مسیح آغاز شده است. بنابر نشانه‌های تاریخی، عبری‌ها از سده بیستم پیش از میلاد با مرکبات آشنایی داشته‌اند. از کناره‌های جنوبی دریای مازندران به عنوان دومین کانون گسترش کشت مرکبات نام برده می‌شود. در جنگ‌های صلیبی مرکبات از کشورهای کناره جنوبی دریای مدیترانه به اروپا برده شده است. ترنج با بادرنگ اولین میوه شناخته شده مرکبات در ایران است که براساس نوشته‌های تیوفراستوس گیاه شناس یونانی از 300 سال پیش از میلاد مسیح در منطقه شوش و شوشتر کاشته می‌شده است. نارنج، لیمو ترش و لیمو عمانی در حدود 1200 تا 1300 سال پیش و توسط اعراب به ایران آورده شده است. درخت پرتقال به احتمال زیاد در قرن 16 میلادی توسط پرتغالی‌ها از اروپا به ایران آورده شده است و به این دلیل آن را پرتقال نامیده اند.

مناطق مناسب کشت و پرورش مرکبات در دنیا و ایران

مرکبات تقریباً در تمام مناطق نیمه گرمسیری و اکثر مناطق گرمسیری جهان در شرایط وجود خاک و رطوبت مناسب کشت می‌شود. باغات مرکبات جهان در قسمت‌هایی قرار دارند که آب و هوای خیلی خشک یا خیلی مرطوب نداشته و سرمای هوا شدید نباشد.

مرکبات ایران بین ۲۴ تا ۳۸ درجه عرض شمالی و به طور عمده در سه منطقه مشخص قرار گرفته اند که به ترتیب عبارتند از:

الف) کمربند ساحلی دریای خزر

این نوار در عرض جغرافیایی ۳۷ درجه شمالی و به طول ۴۰۰ کیلومتر با پهنا ۲ تا ۲۰ کیلومتر از شرق استان گیلان به طرف شرق استان مازندران و گلستان واقع شده و شامل استان‌های گیلان، مازندران و گلستان می‌باشد. گرچه این عرض جغرافیایی مناسب میوه‌های معتدله بوده این منطقه به علت نزدیکی به دریای خزر و دارشتن آب و هوای خاص و نزدیک به مدیترانه‌ای شرایط کشت مرکبات را دارد. در برخی از سالها سرمای زمستانه شدید به مرکبات این منطقه خسارات قابل توجهی وارد می‌کند.

ب) کمربند مرکزی

این نوار شامل استان‌های خراسان، کرمان، فارس، کهگیلویه و بویراحمد، کرمانشاه، ایلام و خوزستان می‌باشد و در ۳۳ درجه عرض شمالی قرار دارد. رطوبت نسبی در این منطقه پایین (۵۰٪) بوده و میزان بارندگی سالیانه آن کم (بین ۳۰۰-۱۰۰ میلی‌متر) می‌باشد. بادهای گرم، تعداد روزهای آفتابی زیاد و گرمای شدید در تابستان و بادهای همراه با گرد و خاک از مهمترین عوامل محدود کننده در این نوار می‌باشند. میزان بارندگی سالانه برای کشت مرکبات کافی نبوده و نیاز به آبیاری در فصول تابستان و زمستان وجود دارد.

ج) کمربند ساحلی جنوبی

نوار باریکی است که از استان بوشهر تا چابهار در استان سیستان و بلوچستان در ۲۳ درجه عرض شمالی را در بر می‌گیرد. این قلیایی دارد. در این نوار کیفیت مرکباتی مثل لایم و لیمون نسبت به پرتقال و نارنگی pH منطقه آب و هوای گرم، رطوبت نسبی بالا و بهتر بوده، به طوری که بخش عمده مرکبات این منطقه را لیمو عمانی و لیموترش تشکیل می‌دهد.

اولویت های استانی بالقوه کشت مرکبات به ترتیب شامل

استان های کرمان، فارس، مازندران و هرمزگان: استان های اولویت اول به ترتیب

استانهای اولویت دوم به ترتیب: خوزستان و گیلان

استان های گلستان، سیستان و بلوچستان، بوشهر، کهگیلویه و بویراحمد، کرمانشاه، ایلام، یزد و : استان های اولویت سوم به ترتیب لرستان

با بررسی شرایط اقلیمی مناطق مختلف کشور مشخص شده است که در استان کرمان بهتر است به کشت گریپ فروت و پرتقال والنسیا و پرتقال مارس، در استان فارس به کشت پرتقال، لیمو شیرین و لایم، در استان هرمزگان به کشت لایم و در استان مازندران به کشت نارنگی و انشو و کمانتین و پرتقالهای زودرس نظیر واشنگتن ناول و نامسون ناول و هاملین و سالوسیتانا و مارس پرداخت

در هر استان نیز با توجه به شرایط اقلیمی، خاک، رطوبت نسبی، نور و بادهای گرم و سرد و سرعت: اولویت های درون استانی
وزش باد بایستی اولویت بندی کرد.

اولویت درون استانی هر یک از استانها به شرح زیر میباشد

استان کرمان به ترتیب اولویت - ۱

الف) دشت جیرفت و دامنه های آن : ۱-پرتقال ۲-گریپ فروت و لیموشیرین ۳-لایم و نارنگی
ب) دشت کهنوج: ۱-لایم و گریپ فروت ۲-پرتقال ۳- لیموشیرین و نارنگی
ج) بم و شهداد: ۱-پرتقال ۲- گریپ فروت ۳- لیموشیرین و نارنگی
درخت نارنج

استان فارس به ترتیب اولویت - ۲

الف) جهرم و بخش خفر: ۱-نارنگی محلی و کلمانتین ۲-پرتقال ۳-لیموشیرین
ب) بخش قیر، کازرین و فیروزآباد: ۱-لیموشیرین ۲-پرتقال ۳-لیموترش
در بخش مبارک آباد فیروزآباد : ۱- لیموشیرین ۲- گریپ فروت ۳-لایم و لمون
ج) فسا: ۱-پرتقال ۲- نارنگی
چ) ممسنی: ۱-لایم و لمون ۲-گریپ فروت ۳- پرتقال
د) استهبان : ۱- پرتقال فقط در منطقه رودبال
ن) لارستان : ۱- لایم و لمون ۲- گریپ فروت
و) داراب: ۱-پرتقال ۲- نارنگی ۳- لیموشیرین و لایم
ی) کازرون : ۱- پرتقال ۲- نارنگی ۳- لیموشیرین و لایم

استان مازندران به ترتیب اولویت - ۳

الف) تنکابن، رامسر، چالوس و نوشهر، ب) ساری قائمشهر و بابل و ج) بهشهر، آمل و نور ارقام کشت شده در این مناطق عبارتند
(از : گروه نارنگی (انشو، کلمانتین، یونسی و پیچ) زودرس (تامسون ناول، واشنگتن ناول، هاملین و مارس

استان هرمزگان به ترتیب اولویت - ۴

الف: دربندرعباس (دهستان سیاهو): ۱- نارنگی و ۲- پرتقال و در (حاجی آباد) : ۱- نارنگی ۲- لیمو شیرین ۳- پرتقال و گریپ
فروت

ب : میناب و رودان : ۱- لایم ۲- گریپ فروت و لیمو شیرین ۳- پرتقال و نارنگی

استان خوزستان - ۵

(شهرستان دزفول) : ۱-پرتقال ۲- لایم ۳- لیمو شیرین و گریپ فروت

استان گیلان - ۶

شهرستانهای الف) رودسر، ب) لنگرود ج) طالش

در این مناطق دامنه های جنگلی تا ارتفاع ۱۵۰ متر اولویت اول، بلافاصله بعد از دامنه اولویت دوم و منطقه رشت در اولویت سوم
قرار می گیرد. اولویت کشت در این مناطق ارقام پرتقالهای زودرس، نارنگی انشو، کلمانتین، یونسی و پیچ می باشد

استان سیستان و بلوچستان - ۷

شهرستانهای ایرانشهر، چاه بهار و سراوان اولویت ارقام ۱- لایم ۲- پرتقال ۳- لیمو شیرین

استان بوشهر - ۸

شبهه استان سیستان و بلوچستان و بلوچستان میباشد

استان کهگیلویه و بویراحمد (در منطقه گرمسیری چرام) - ۹

پرتقال ۲- لیموشیرین ۱-

استان یزد - ۱۰

تنها منطقه مرکبات خیز این استان در حاشیه کویر شهرستان طبس می باشد (بدون اولویت)

استان کرمانشاه - ۱۱

منطقه قصر شیرین با مساحت زیر کشت محدود شامل لیمو شیرین و پرتقال

ایلام - ۱۲

سطح زیر کشت آن کم بوده و از دیدگاه تجاری حائز اهمیت نمی باشد

ب: استان- ۱۳

جدیداً کشت مرکبات در منطقه گرمسیری آن شروع شده است

ب: استان- ۱۴

بخش جلگه ای استان شامل ارقام پرتقال تامسون ناول، خونی و ارقام نارنگی انشو، کلمانتین

این نوار شامل استان های خراسان، کرمان، فارس، کهگیلویه و بویراحمد، کرمانشاه، ایلام و خوزستان می باشد و (ب) **کمریند مرکزی** در ۳۳ درجه عرض شمالی قرار دارد. رطوبت نسبی در این منطقه پایین (۵۰٪) بوده و میزان بارندگی سالیانه آن کم (بین ۳۰۰-۱۰۰ میلیمتر) می باشد. بادهای گرم، تعداد روزهای آفتابی زیاد و گرمای شدید در تابستان و بادهای همراه با گرد و خاک از مهمترین عوامل محدود کننده در این نوار می باشند. میزان بارندگی سالانه برای کشت مرکبات کافی نبوده و نیاز به آبیاری در فصول تابستان و زمستان وجود دارد

نوار باریکی است که از استان بوشهر تا چابهار در استان سیستان و بلوچستان در ۲۳ درجه عرض شمالی (ج) **کمریند ساحلی جنوبی** قلیایی دارد. در این نوار کیفیت مرکباتی مثل لایم و لمون pH را در بر می گیرد. این منطقه آب و هوای گرم، رطوبت نسبی بالا و نسبت به پرتقال و نارنگی بهتر بوده، به طوری که بخش عمده مرکبات این منطقه را لیمو عمانی و لیموترش تشکیل می دهد

اولویت های استانی بالقوه کشت مرکبات به ترتیب شامل

استان های اولویت اول به ترتیب: استان های کرمان، فارس، مازندران و هرمزگان

استانهای اولویت دوم به ترتیب: خوزستان و گیلان

استان های اولویت سوم به ترتیب: استان های گلستان، سیستان و بلوچستان، بوشهر، کهگیلویه و بویراحمد، کرمانشاه، ایلام، یزد و لرستان

با بررسی شرایط اقلیمی مناطق مختلف کشور مشخص شده است که در استان کرمان بهتر است به کشت گریپ فروت و پرتقال والنسیا و پرتقال مارس، در استان فارس به کشت پرتقال، لیمو شیرین و لایم، در استان هرمزگان به کشت لایم و در استان مازندران به کشت نارنگی و انشو و کلمانتین و پرتقالهای زودرس نظیر واشنگتن ناول و نامسون ناول و هاملین و سالوسیتانا و مارس پرداخت

در هر استان نیز با توجه به شرایط اقلیمی، خاک، رطوبت نسبی، نور و بادهای گرم و سرد و سرعت :**اولویت های درون استانی** :وزش باد بایستی اولویت بندی کرد . اولویت درون استانی هر یک از استانها به شرح زیر میباشد

نارنگی پیچ

استان کرمان به ترتیب اولویت - ۱

الف) دشت جیرفت و دامنه های آن : ۱-پرتقال ۲-گریپ فروت و لیموشیرین ۳-لایم و نارنگی

ب) دشت کهنوج : ۱- لایم و گریپ فروت ۲-پرتقال ۳- لیموشیرین و نارنگی

ج) بم و شهداد: ۱-پرتقال ۲- گریپ فروت ۳- لیموشیرین و نارنگی

استان فارس به ترتیب اولویت - ۲

الف) جهرم و بخش خفر: ۱-نارنگی محلی و کلمانتین ۲-پرتقال ۳-لیموشیرین

ب) بخش قیر، کازرین و فیروزآباد: ۱-لیموشیرین ۲-پرتقال ۳-لیموترش

در بخش مبارک آباد فیروزآباد : ۱- لیموشیرین ۲- گریپ فروت ۳-لایم و لمون

ج) فسا: ۱-پرتقال ۲- نارنگی

چ) ممسنی: ۱-لایم و لمون ۲-گریپ فروت ۳- پرتقال

د) استهبان : ۱- پرتقال فقط در منطقه رودبال

ن) لارستان : ۱- لایم و لمون ۲- گریپ فروت

و) داراب: ۱-پرتقال ۲- نارنگی ۳- لیموشیرین و لایم

ی) کازرون : ۱- پرتقال ۲- نارنگی ۳- لیموشیرین و لایم

استان مازندران به ترتیب اولویت - ۳

الف) تنکابن، رامسر، چالوس و نوشهر، ب) ساری قائمشهر و بابل و ج) بهشهر، آمل و نور ارقام کشت شده در این مناطق عبارتند (از : گروه نارنگی (انشو، کلمانتین، بونسی و پیچ) زودرس (تامسون ناول، واشنگتن ناول، هاملین و مارس

استان هرمزگان به ترتیب اولویت - ۴:

الف: دربندرعباس (دهستان سیاهو): ۱- نارنگی و ۲- پرتقال و در (حاجی آباد): ۱- نارنگی ۲- لیمو شیرین ۳- پرتقال و گریپ فروت

لایم ۲- گریپ فروت و لیمو شیرین ۳- پرتقال و نارنگی - ۱: **ب: میناب و رودان**

(شهرستان دزفول): ۱- پرتقال ۲- لایم ۳- لیمو شیرین و گریپ فروت: **استان خوزستان - ۵**

شهرستانهای الف) رودسر، ب) لنگرود ج) طالش: **استان گیلان - ۶**

در این مناطق دامنه های جنگلی تا ارتفاع ۱۵۰ متر اولویت اول، بلافاصله بعد از دامنه اولویت دوم و منطقه رشت در اولویت سوم قرار می گیرد. اولویت کشت در این مناطق ارقام پرتقالهای زودرس، نارنگی انشو، کلمانتین، یونسی و پیچ می باشد

شهرستانهای ایران شهر، چاه بهار و سراوان اولویت ارقام ۱- لایم ۲- پرتقال ۳- لیمو شیرین: **استان سیستان و بلوچستان - ۷**

شبهه استان سیستان و بلوچستان میباشد: **استان پوشهر - ۸**

پرتقال ۲- لیمو شیرین - ۱: **استان کهگیلویه و بویراحمد (در منطقه گرمسیری چرام) - ۹**

تنها منطقه مرکبات خیز این استان در حاشیه کویر شهرستان طبس می باشد (بدون اولویت): **استان یزد - ۱۰**

منطقه قصر شیرین با مساحت زیر کشت محدود شامل لیمو شیرین و پرتقال: **استان کرمانشاه - ۱۱**

سطح زیر کشت آن کم بوده و از دیدگاه تجاری حائز اهمیت نمی باشد: **ایلام - ۱۲**

جدیداً کشت مرکبات در منطقه گرمسیری آن شروع شده است: **لرستان - ۱۳**

بخش جلگه ای استان شامل ارقام پرتقال تامسون ناول، خونی و ارقام نارنگی انشو، کلمانتین: **گلستان - ۱۴**

اولویت محصولی و مناطق مستعد کشت مرکبات در ایران در جدول زیر آمده است

1 کرمان	جیرفت	پرتقال، گریپ فروت	لیمو شیرین	لایم، نارنگی
	دشت کهنوج	لایم	پرتقال	لیمو شیرین، نارنگی
	بم، شهداد، بافت	پرتقال	گریپ فروت	لیمو شیرین، نارنگی
2 فارس	بخش خفر	نارنگی محلی، کلمانتین	پرتقال	لیمو شیرین
	چهرم	نارنگی	پرتقال	لیمو شیرین
	فیروزآباد	لیمو شیرین	گریپ فروت	پرتقال
	فسا	پرتقال	نارنگی	-
	ممسنی	لایم و لمون	گریپ فروت	پرتقال

		پرتهال	استهبان(رودبال)	
		پرتهال	داراب و كازرون	
		پرتهال، نارنگی	تنكابن، رامسر	3 امازندران
		پرتهال، نارنگی	چالوس، نوشهر	
		پرتهال، نارنگی	ساری، قائمشهر، بابل	
		پرتهال، نارنگی	بهشهر، آمل، نور	
		پرتهال	دهستان سیاھو	4 هرمزگان
		پرتهال، گریپ فروت	بخش حاجی آباد	
		پرتهال	بخش رودان(میناب)	
		گریپ فروت	بخش مرکزی(میناب)	
		گریپ فروت	دزفول	11 خوزستان
		لايم	شوشتر	
		پرتهال، نارنگی	رودسر، لنگرود، تالش	2 گیلان
		پرتهال	ایران شهر، چابهار، سروان	سیستان و 11 بلوچستان

پرتقال، نارنگی	لیموشیرین	لیموشیرین	پشت کوه، برازجان	۱۱۱۲ بوشهر
-	لیوشیرین	پرتقال	چرام، گچساران	کهکیلویه و بویراحمد ۱۱۱۳
-	پرتقال	لیمو شیرین	قصر شیرین	۱۱۱۴ کرمانشاه

تولید جهانی مرکبات

(در سال 2016 کشور جمهوری اسلامی ایران از لحاظ میزان تولید FAO بر اساس آخرین آمار نامه سازمان خواروبار جهانی) مرکبات بعد از کشورهای چین، برزیل، هند، امریکا، مکزیک و اسپانیا دارای رتبه هفتم و از لحاظ سطح زیرکشت رتبه هشتم را به خود اختصاص داده است

وضعیت تولید مرکبات در ایران:

کشت اقتصادی مرکبات در ایران از حدود 300 سال پیش در شمال کشور آغاز شده و به جنوب کشور رفته است و با ورود اولین واریته‌های اصلاح شده در سال 1309 از کشورهای ترکیه، لبنان و ایتالیا تکثیر و ازدیاد مرکبات به صورت پیوندی مرسوم و ادامه یافته است.

سطح زیرکشت:

سطح زیرکشت مرکبات کشور در سال 1396 بالغ بر 298 هزار هکتار بوده است. استان مازندران با حدود 36 درصد سطح زیرکشت مرکبات بیشترین سطح را دارا بوده و استانهای فارس، جنوب کرمان، هرمزگان، گیلان و کرمان به ترتیب مقام های دوم تا ششم را به خود اختصاص داده اند و شش استان مذکور در مجموع 90 درصد از سطح زیرکشت مرکبات کشور را دارا هستند.

میزان تولید:

میزان تولید مرکبات کشور حدود 5113 هزار تن در سال 1396 بوده است و بیشترین میزان تولید مرکبات با 44 درصد مربوط به استان مازندران است. استانهای فارس، جنوب کرمان، هرمزگان، گیلان و کرمان به ترتیب مقام های دوم تا ششم را بخود اختصاص داده اند. شش استان مذکور حدود 94 درصد تولید مرکبات کشور را دارا می باشند

تجارت جهانی و صادرات میوه مرکبات

در حال حاضر تولید مرکبات در 140 کشور دنیا با تولیدی معادل 140 میلیون تن انجام می گیرد. با وجود آنکه به لحاظ حجم تولید جهانی، مرکبات بعد از موز، سیب و انگور، رتبه چهارم تولید را دارا است. به دلیل افزایش تقاضا برای آب پرتقال در دهه های اخیر در سطح دنیا و به خصوص در کشورهای توسعه یافته، میوه مرکبات از دیدگاه تجارت جهانی، ارزشمندترین محصول

باغی محسوب می گردد. همچنین جهت کاهش هزینه حمل و نقل ، حدود نیمی از میوه های پرتقال تولیدی در سطح دنیا ، به آبیوه و سپس به کنسانتره تبدیل و به صورت منجمد به کشورهای مقصد حمل می گردند.

میزان تجارت جهانی مرکبات حدود 16/88 میلیون تن (11 میلیون تن تازه خوری و حدود 5 میلیون تن کنسانتره و آب میوه) در چندین سال اخیر بوده است که نزدیک به 70 درصد از این میزان به کشورهای اروپایی صادر شده است. کشور اسپانیا با میزان صادرات حدود 3.4 میلیون تن از انواع میوه تازه مرکبات به ارزش تقریبی 2/3 میلیارد دلار رتبه اول را دارا است و کشور برزیل با صادرات نزدیک به یک میلیون تن انواع آب میوه و کنسانتره دارای رتبه اول در صادرات محصول فرآوری شده می باشد. کشورهای بشرح زیر می باشد: FAO عمده صادرکننده مرکبات برای انواع مختلف محصول با استفاده از داده های

پرتقال: اسپانیا، آفریقای جنوبی، امریکا، مصر، آرژانتین، مراکش، هلند، ترکیه، استرالیا، ایتالیا -

نارنگی: اسپانیا، چین، آفریقای جنوبی، هند، پاکستان، امریکا ، مکزیک -

لیمو و لیمون: اسپانیا، آرژانتین، مکزیک، ترکیه، امریکا ، آفریقای جنوبی، هلند، برزیل، ایتالیا، یونان -

گریپ فروت: امریکا، آفریقای جنوبی، ترکیه، هلند، اسپانیا، آرژانتین، قبرس، باهاما -

مقصد عمده محصول صادراتی تولیدکنندگان مدیرانهای، کشورهای اتحادیه اروپا است و مقصد اصلی صادرات مرکبات امریکا کشورهای ژاپن، کانادا و کشورهای آسیای جنوب شرقی است.

از میان کشورهای همسایه ایران، ترکیه در تولید پرتقال، رتبه یازدهم جهانی و در تولید نارنگی ، رتبه سوم جهان را داراست. در بین کشورهای صادرکننده پرتقال، جزء ده کشور محسوب می گردد. کشور پاکستان در بین ده کشور تولید کننده پرتقال و نارنگی جهان ، قرار نگرفته ولی در صادرات نارنگی ، در بین هفت کشور برتر قرار دارد.

استان مازندران با تولید 2/4 میلیون تن و سطح زیر کشت بارور 110 هزار هکتار و راندمان تولید 22/2 تن در هکتار ، از راندمان تولید بالاتر از متوسط جهانی (15 تن در هکتار) برخوردار است. مازندران با تولید 1/7 میلیون تن پرتقال ، به تنهایی معادل کشور ترکیه تولید داشته و در بین کشورها در رتبه نهم قرار می گیرد.

نقاط قوت و فرصت ها :

سابقه طولانی کشت مرکبات در کشور. -

بالا بودن سطح زیر کشت باغات. -

تولید بیش از 5000 هزار تن مرکبات در سه نوار مرکبات خیز شمال، جنوب و مرکز کشور. -

موقعیت مرکبات از لحاظ تولید و سطح بارور در رده 10 کشور برتر تولید کننده -

وجود فناوری های نوین در تولید نهال مرکبات -

امکان افزایش ظرفیت صادرات و ارزآوری مناسب آن با توجه به تولید بالای گونه های مختلف مرکبات. -

وجود بازار پرمپتانسیل داخلی و کشورهای همسایه. -

وجود پاره ای از زیرساخت های مناسب نظیر تامین نهاده ها در باغات مرکبات کشور. -

سرمایه گذاری مناسب انجام شده در زمینه این محصول. -

امکان واردات ژرم پلاسما های ارقام تجاری و جدید زودرس و دیررس پرتقال و نارنگی با قدرت ماندگاری پس از برداشت بالا. -

تشکیل زنجیره تولید تا مصرف مرکبات با هدف کاهش قیمت تمام شده و حذف واسطه ها. -

تحليل وضع موجود

با توجه به تجربیات سنوات گذشته عموماً در ابتدای فصل عرضه پرتقال به بازار، تغییرات قیمت عمده فروشی و خرده فروشی دارای پایداری نسبی و سیر صعودی ملایمی میباشد. در این حالت پرتقال عرضه شده توسط سه کانال (تولیدکننده، واسطه و اتحادیه شرکتهای تعاونی) بدون فرآیند انبارداری در سردخانه بطور مستقیم به بازار عرضه می شوند. بررسی نشان می دهد که در فاصله ماههای اواسط آبان تا اواسط دی ماه که عرضه پرتقال بدون فرآیند انبارداری صورت می گیرد قیمت عمده فروشی و خرده فروشی از پایداری نسبی برخوردار است. قابل ذکر است که بعضی از ارقام پرتقال در فصلهای بهمن و اسفند نیز برداشت و مستقیماً بدون فرآیند نگهداری در سردخانه به بازار عرضه می شوند ولی چون مقدار آنها زیاد نیست تأثیر زیادی بر قیمت بازار ندارند. با توجه به اینکه در ماههای اسفند و اوایل فروردین با مصرف زیاد پرتقال مواجه هستیم ضرورت دارد تا امکان کاشت و تولید ارقام زودرس و دیررس باتوجه به شرایط اقلیمی مناطق مرکبات خیز با قابلیت نگهداری و ذخیره سازی محصول تولیدی با خصوصیات انبار مانی بالامورد توجه قرار گیرد. تا امکان عرضه انواع پرتقال و نارنگی از اواسط شهریور تا خرداد ماه سال بعد فراهم گردد.

برخی برنامه های در دست پیگیری

نوسازی و بازسازی باغ های غیر اقتصادی و درجه 3

اصلاح باغات درجه 2

استفاده از ارقام زودرس و دیررس به منظور برداشت در یک دامنه وسیع و عرضه به موقع به بازار

اعمال ضوابط و مقررات در احداث نهالستان هاو تولید نهال سالم و استاندارد

توسعه ظرفیت سازی مناسب و به میزان مورد نیاز انبارهای فنی و سردخانه ها.

ارتقاء دانش فنی و مهارت کارشناسان و باغداران در استفاده از نهاده ها و روش های نوین باغداری.

جلوگیری از توسعه بیماری و حفظ باغات با انجام تحقیقات کاربردی در تولید ارقام مقاوم و یا متحمل به بیماری و سالم سازی ارقام داخلی